

شاهد ۱۳۶، آرش و... کابوس جدید آسمان تل آویو و حيفا

فصل ورود پهپادها

علی ملکی

خبرنگار گروه سیاست

روز گذشته آسمان سرزمین‌های اشغالی شاهد نمایش خبره‌کننده توان پهپادی ایران بود. موج هفدهم عملیات وعده صادق ۳ که با تکیه بر انبوهی از پهپادهای رزمی و انتحاری شاهد طراحی شده، ضربه‌ای مهلک به قلب نظامی رژیم صهیونیستی وارد کرد و سامانه‌های پدافندی چندلایه و میلیارد دلاری آن، از جمله تاد را آزار داد. در حالی که رسانه‌های اسرائیلی از ناتوانی در رهگیری این پرنده‌ها می‌گفتند، اطلاعاتیه سپاه از شلیک موشک‌های نقطه‌زن و انبوهی از پهپادهای آرش و شاهد خبر داد که فرودگاه بن‌گوریون و مناطق شرقی را هدف قرار داد. غافلگیری رژیم صهیونیستی با حملاتشان به بخش‌هایی از جنوب لبنان و فرار ساکنان اراضی اشغالی به پناهگاه‌ها، نشان‌دهنده فروپاشی روانی و نظامی آن در برابر این استراتژی جدید است. این نبرده تها برتری اقتصادی پهپادهای ارزان قیمت ایران بر شلیک‌های ۱۲٫۵ میلیون دلاری تاد را اثبات کرد، بلکه فصل جدیدی از عملیات وعده صادق ۳ با انکاب به توان پهپادی و غافلگیری هر چه بیشتر دشمن را آغاز کرد.

■ ■ ■

فصل جدید و آثر جدید

بر اساس اطلاعات رسمی سپاه پاسداران، موج هجدهم عملیات «وعده صادق ۳» با هدف انهدام اهداف نظامی و مراکز پشتیبانی عملیاتی ارتش رژیم صهیونیستی در مرکز فلسطین اشغالی، به ویژه فرودگاه بن‌گوریون و مناطق شرقی سرزمین‌های اشغالی، اجرا شد. این عملیات شامل شلیک «حجم انبوهی» از پهپادهای انتحاری و رزمی شاهد ۱۳۶ و موشک‌های نقطه‌زن سوخت جامد و مایع بود. اطلاعاتیه سپاه تأکید کرد که این حملات با موفقیت به اهداف از پیش تعیین شده اصابت کرده و سامانه‌های پدافندی پیشرفته رژیم صهیونیستی، از جمله گنبد آهنین، در رهگیری این پهپادها ناتوان مانده‌اند. رسانه‌های داخلی رژیم صهیونیستی از اصابت ۶ موشک از ۱۰ موشک شلیک شده خبر دادند و به مرور تصاویر برخی اصابت‌ها در رسانه‌ها منتشر شد. ویژگی‌هایی که موج هفدهم عملیات وعده صادق ۳ را از امواج دیگر متمایز می‌کند به شرح زیر است.

حجم بالا

در حالی که حملات قبلی ترکیبی از موشک و پهپاد بود، این عملیات به‌طور خاص بر پهپادهای انتحاری متکی بود. طبق اطلاعاتیه سپاه، حجم انبوهی از پهپادهای انتحاری و «رزمی» به سمت اهدافی در مرکز و شرق فلسطین اشغالی روانه شده‌است. استفاده موفقیت‌آمیز از پهپاد رزمی در این عملیات هم بسیار حائز اهمیت است.

تمرکز بر اهداف استراتژیک

فرودگاه بن‌گوریون، به عنوان یکی از اصلی‌ترین مراکز لجستیکی رژیم صهیونیستی، از اهداف کلیدی این حملات بود. مناطق شرقی سرزمین‌های اشغالی نیز برای اولین بار در این عملیات هدف قرار گرفتند.

غافلگیری

رژیم صهیونیستی که پیش‌تر حملات موشکی ایران را تاجر به کرده بود، از ورود گسترده پهپادهای انتحاری غافلگیر شد. حملات به جنوب لبنان و ارتفاعات جبل‌الریمان نشان‌دهنده سردرگمی رژیم در شناسایی منشأ این پهپادها بود که احتمالاً تصور می‌کردند از لبنان پرتاب شده‌اند.

ناتوانی پدافندهای تازه نفیس

گزارش‌ها حاکی‌از الحاق سیستم پدافندی جدید به یگان دفاعی رژیم صهیونیستی دارد که البته موج هفدهم آن‌ها را هم پشت‌سر گذاشت. برخلاف ادعاهای رژیم صهیونیستی مبنی بر کارآمدی سامانه‌های پدافندی چندلایه، پهپادهای شاهد ۱۳۶ و موشک‌های بالستیک ایران با موفقیت از این سامانه‌ها عبور کرده و به اهداف خود اصابت کردند. تصاویری در شبکه‌های اجتماعی دست به‌دست می‌شد که نشان می‌داد حتی یک هواگرد نظامی صهیونیست هم قادر به هدف‌گیری پهپادهای ایرانی نیست.

انعطاف‌پذیری عملیاتی

پهپادها به ایران امکان می‌دهند بدون نیاز به زیرساخت‌های پیچیده، حملات را از فواصل دور و با حداقل ریسک اجرا کنند.

فشار روانی

حملات مستمر و فرسایشی ایران، رژیم صهیونیستی را در حالت اضطراب دائمی قرار داده‌است. فقدان شک مکرر آژیرهای خطر و فرار ساکنان به پناهگاه‌ها، نشانه‌ای از این فشار روانی است.

■ ■ ■

زهرا طیبی

خبرنگار گروه سیاست

ترمیم، رئیس مؤسسه تحقیقاتی صهیونیستی (INSS) می‌گوید پیش از شروع جنگ، دو سناریو در مورد واکنش احتمالی مردم ایران به این حملات متصور بود، نخست آنکه این حمله «فرصتی برای تضعیف و سرنگونی رژیم ایجاد می‌کند» سناریوی دوم هم این است که «اتحاد ملی، حول پرچم و کشور مشکل می‌گیرد» آنچه در حال حاضر، در حال وقوع است، سناریوی دوم است. اما صهیونیست‌ها سناریوی اول را به واقعیت نزدیک‌تر می‌دیدند، تصور می‌کردند، با توجه به اختلاف افکنی‌ها و قطبی‌سازی‌هایی که رسانه‌های وابسته به آن‌ها در سال‌های گذشته، مخصوصاً در ناآرامی‌های سال ۱۴۰۱ ایجاد و تقویت کردند، شکافی عمیق میان ملت و دولت ایجاد شده‌است و با بروز یک درگیری، فروپاشی موردنظر آن‌ها، محقق خواهد شد، اما این سناریو بدون توجه به بن‌مایه هویتی و ریشه‌های تاریخی مردم ایران مخصوصاً در هنگامه بروز جنگ، تعریف شده و آن‌ها را دچار خطا کرده‌است. در طول تاریخ ایران، جنگ یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که مردم را به همدلی و یکپارچگی سوق داده‌است، این ویژگی خاص بعد از انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، بروز چشمگیرتری داشته‌است، آنچه این روزها از اجماع ملی مردم با گذشت هشت روز از شروع نزاجوات رژیم صهیونیستی، دیده می‌شود، نشان می‌دهد، برخلاف تلاش‌ها، جامعه ایرانی به‌رغم اختلافات و ناراضیاتی‌ها همچنان در مقابل تجاوز دشمن در یکپارچه‌ترین و متحدترین شکل خود، ظاهری می‌شود و این یعنی، این ویژگی هویتی ایرانیان، با وجود تلاش‌ها برای اختلاف‌افکنی همچنان دست‌نخورده باقی مانده‌است.

■ ■ ■

اجماع ملی ایرانیان در زمان بروز جنگ، مشابه خارجی ندارد

در هشت روزی که از شروع جنگ می‌گذرد، تصاویر، گزارش‌ها و روایت‌هایی که از مواجهه مردم با این جنگ، دیده می‌شود، شبیه به هیچ‌کدام از انگاره‌های مورد

دولار قیمت دارد. صهیونیست‌ها خوب می‌دانند شلیک ۱۲٫۵ میلیون دلاری برای یک پرنده ۳۶ هزار دلاری اسرانی نابخشودنی است، آن هم زمانی که هدف را ساقط نکند.

این پرنده‌های خشمگین

ایران در طول دهه‌های اخیر پهپادهای زیادی با کارکردهای متنوع ساخته است. در ادامه با مختصر و ویژگی‌های برخی از مهم‌ترین این پهپادها از شاهد تا آرش، فطرس، ابابیل و... که خواب از سر صهیونیست‌ها پرانده‌است، آشنا می‌شوید.

خانواده شاهد؛ ستاره‌های آسمان نبرد

شاهد ۱۷۱، شاهد ۱۸۱، شاهد ۱۹۱، شاهد ۱۹۱ و تازوآرده شاهد ۱۲۹، شاهد ۱۳۶، شاهد ۱۷۱، شاهد ۱۸۱، شاهد ۱۹۱، شاهد ۱۹۱ و تازوآرده شاهد ۱۴۷ است. شاهد ۱۲۹ به عنوان یک پهپاد چندمنظوره شناسایی و رزمی، با بدنه‌ای به طول ۸ متر، ارتفاع ۳٫۱ متر و گستردگی بال‌های ۱۶ متری، از مواد کامپوزیتی و آلومینیم ساخته شده‌است. این پهپاد از موتور چهارسیلندر پیستونی روتاکس ۹۱۴ نیرو می‌گیرد و قادر به حمل ۴ موشک هوشمند سدید ۳۴۵ با مجموع وزن ۴۰۰ کیلوگرم است. نسخه‌ای پیشرفته‌تر از موشک سدید ۳۶۱ که برای اهداف زمینی متحرک و ثابت طراحی شده، با نام سدید ۴۴۱ بدون راکت موتور و سپس با افزودن بال‌های پایدارکننده به سدید ۳۴۵ تبدیل شد و اکنون سلاح اصلی این پهپاد است. ملخ سه‌پر و سکان ۷ شکل، همراه ایربدهای فرود جمع‌شونده و سامانه کنترل ساخت صنایع صابیران، به همراه دوربین عقب-از ۶- صنایع اپتیک ایران، دقت و کارایی آن را دوچندان کرده‌است. نسخه‌ای جدیدتر با سیستم هدایت ماهواره‌ای نیز معرفی شده که نشان‌دهنده پیشرفت ایران در این حوزه است.

شاهد ۱۳۶ که به عنوان یکی از پرچسته‌ترین دستاوردهای دفاعی ایران شناخته می‌شود، با ساختار ساده، قیمت اقتصادی، و عملکرد استثنایی، به سبیل قدرت پهپادی کشور بدل شده‌است. این پهپاد که در عملیات «وعده صادق ۳» نقشی محوری ایفا کرد، با بردی تا ۳۰۰ کیلومتر امکان هدف قرار دادن نقاط دور مانند سرزمین‌های اشغالی را فراهم می‌کند. مجهز به کلاهک انفجاری سیکی بین ۳۰ تا ۵۰ کیلوگرم است که برای نابودی زیرساخت‌ها و اهداف نرم‌کف به نظر می‌رسد. با سرعتی بین ۱۵۰ تا ۲۵۰ کیلومتر بر ساعت، اگرچه کندتر از موشک‌هاست، اما برای خسته کردن پدافند دشمن و ایجاد غافلگیری کافی است. توانایی پرواز در ارتفاع پایین، ردیابی آن را توسط رادارها دشوار کرده و شناس عبور از سامانه‌های دفاعی را افزایش داده‌است. برخی مدل‌های پیشرفته‌تر آن نیز با سیستم‌های هدایت خودکار مجهز شده‌اند که امکان انجام مأموریت بدون دخالت انسانی را ممکن می‌سازد. اما چرا پدافند رژیم صهیونیستی در برابر آن ناکام ماند؟ سامانه‌هایی مانند گنبد آهنین برای مقابله با راکت‌ها و موشک‌های بالستیک طراحی شده‌اند، در حالی که شاهد ۱۳۶ با پرواز در ارتفاع کم، مسیرهای غیرمنتظره، این سیستم‌ها را به چالش کشید. شلیک گسترده این پهپادها همچنین ظرفیت دفاعی دشمن را اشباع کرد، به

طوری که حتی موشک‌های بالستیک همراه نیز بدون مانع به اهداف خود رسیدند. شاهد ۱۷۱، با لقب سیمرخ، بر پایه پهپاد RQ۱۷۰ توسعه یافته و از موتور توربوفن طلوع-۱۴ بهره می‌برد که مداومت پروازی ۱۰ ساعته و بردی تا ۴۴۰۰ کیلومتر را ممکن می‌سازد. با ارتفاع پروازی ۱۲۰۰۰ متر، سرعت ۴۶۰ کیلومتر بر ساعت، و وزن برخاست ۳۷۰ کیلوگرم، محافظ دوربین حرارتی آن سطح مقطع راداری را کاهش داده‌است. شاهد ۱۸۱ (صاعقه) با موتور پیستونی و حذف ارایه فرود، نسخه‌ای اقتصادی‌تر با ظرفیت حمل ۲ بمب سدید-۳۴۲ است. شاهد ۱۹۱ (صاعقه ۲) با موتور توربوجت ۸۹۶ (طلوع-۱۰) و جایگاه درونی برای ۲ بمب سدید-۳۴۲، اختای راداری بیشتری دارد.

شاهد ۱۴۹ (غزه) با موتور توربوپراپ، بردی تا ۷۰۰۰ کیلومتر (بر اساس برخی منابع) و مداومت ۳۶ ساعت، و شاهد ۱۴۷ با بال‌های ۲۶ متری و ارتفاع ۶۰ هزار پایی، نشان‌دهنده توان ایران در این عرصه هستند. این پهپادها در حملات اخیر، با ترکیبی از دقت و قدرت، رژیم صهیونیستی را به چالش کشیده‌اند.

فطرس؛ غول راهبردی آسمان

فطرس، پهپادی راهبردی که در اواخر آبان ۱۳۹۷ در اصفهان رونمایی شد، به عنوان بزرگ‌ترین و پهن‌پیکرترین پهپاد ایران شناخته می‌شود. این پهپاد با بردی تا ۲۰۰۰ کیلومتر، سقف پرواز ۲۵،۰۰۰ پا، و مداومت پروازی ۱۶ تا ۳۰ ساعت، برای مأموریت‌های شناسایی و رزمی طراحی شده‌است. طول ۹ متری و بال‌های ۱۶ متری آن، همراه با سرعت ۱۵۰ تا ۲۵۰ کیلومتر بر ساعت، آن را به گزینه‌ای قدرتمند تبدیل کرده‌است. موتور داخلی با ملخ گام‌متغیر و سطح متحرک بال، کارایی پروازی را بهینه کرده و قابلیت حمل موشک‌های هوا به سطح و راکت‌ها را فراهم می‌کند. دماغه برجسته آن، مجهز به آنتن ارتباط ماهواره‌ای، امکان ارسال داده‌های حجیم از مسافت‌های دور را ممکن می‌سازد.

ابابیل ۵؛ قدرت تاکتیکی کوچک

ابابیل ۵، که در مراسم روز ارتش سال ۱۴۰۱ رونمایی شد، نسخه‌ای چابک و کوچک‌تر از مهاجر ۶ است. این پهپاد با بردی بیش از ۴۸۰ کیلومتر، قادر به حمل ۲ بمب هوشمند قانم و ۴ موشک هواپرتاب الماس ۲ با برد ۸ کیلومتر است. طراحی جمع‌وجور آن، آن را برای عملیات‌های تاکتیکی و نقطه‌زنی ایدئال کرده و نشان‌دهنده توانایی ایران در تولید سلاح‌های دقیق و مؤثر است.

کمان ۲۲؛ پهپاد پهن‌چندرکندمنظوره

کمان ۲۲، نسخه ازت‌م یافته کمان ۱۲، در سال ۱۴۰۱ توسط نیروی هوایی ارتش عملیاتی شد. با بردی بیش از ۳۰۰۰ کیلومتر و ارتفاع پرواز ۸۰۰۰ متر، این پهپاد پهن‌پیکر با بدنه ۱۱ متری و بال‌های ۲۰ متری، توان حمل ۳۰۰ کیلوگرم تسلیحات را دارد. موتور توربوپراپ با پیستونی آن، مداومت پروازی بیش از ۲۴ ساعت را تضمین می‌کند. زوایای شیب‌دار بدنه و بالچه‌های نوک بال، اختفای راداری را افزایش داده و قابلیت حمل بمب‌های هوشمند قانم، جنگ‌افزارهای لیزری، و تجهیزات جنگ الکترونیک مانند پاد اخلاخل گر شاهین، آن را به ابزاری چندکاره تبدیل کرده‌است.

آرش؛ قهرمان دوربرد انتحاری

آرش، دوربردترین پهپاد انتحاری جهان، با بردی ۲۰۰۰ کیلومتر، عنوانی افتخارآمیز برای ایران به ار مغان آورده‌است. این پهپاد، توسعه یافته سری کیان، با بال‌های دلتا و ضخامت ۴٫۵ متر، از دو موتور توربوجت با شستاب‌دهنده سوخت جامد بهره می‌برد. سیستم دریافت امواج راداری و قابلیت پرتاب از سکوی جعبه، آن را برای انهدام اهداف ثابت و شناور مناسب کرده‌است. طراحی انعطاف‌پذیر آن، امکان پرتاب از خشکی و دریا را فراهم می‌کند و نقطه‌زنی دقیقش، آن را به سلاحی استراتژیک تبدیل کرده‌است.

مهاجر ۱۰؛ تازه‌وارد تاکتیکی-رزمی

مهاجر ۱۰، که در ۳۱ مرداد ۱۴۰۲ رونمای شد، جدیدترین عضو خانواده مهاجر است. این پهپاد با مداومت پروازی ۲۴ ساعت در ارتفاع ۷۰۰۰ متر و بردی ۲۰۰۰ کیلومتری، با ظرفیت سوخت ۴۵۰ لیتر و وزن محموله ۳۰۰ کیلوگرم، سرعت ۲۱۰ کیلومتر بر ساعت دارد. مجهز به بمب‌های قانم، الماس و دستواره، همراه با سامانه‌های جنگ الکترونیک و اشراف اطلاعاتی، برای مأموریت‌های پیچیده طراحی شده‌است.

منابع:

خبرگزاری تسنیم، همشهری، ایرنا، کیهان

همدلی مردم بعد از تجاوز صهیونیست‌ها نشان داد، ایرانی‌ها در مواجهه با متجاوز، اختلافات داخلی خود را کنار می‌گذارند

اجماع ملی پادزهر جنگ روانی صهیونی

انتظار در مواقع بروز جنگ در کشورهای دیگر نیست. در بیشتر جوامع خبر شروع یک درگیری و جنگ در وهله اول، اضطراب مردم از کیمیا شدن اقام ضروری و مایحتاج اولیه زندگی‌شان را به همراه داشته، موضوعی که منجر می‌شود، مردم دست به احتکار بزنند و از ترس جانشان، بیش از نیاز خرید کنند، مشابه این تصاویر در میان ساکنان سرزمین‌های اشغالی و روزه‌ای ابتدایی پاسخ ایران هم دیده‌شد، اما در ایران خبری از هجوم مردم برای احتکار مواد غذایی و اضطراب آن‌ها از کم آمدن مایحتاج زندگی‌شان نبود. در نقطه مقابل تصاویر و روایت‌ها نشان می‌داد، ایرانی‌ها ضرورت حمایت از همه مردم از تجاوز متجاوز را درک می‌کردند و می‌دانستند که فقط آن‌ها نیستند که با بحران مواجه شده‌اند، ایرانیان، بر پایه اصل همدلی، وطن‌دوستی و یک خانواده دین ایرانی‌ها پیش می‌روند و با درک شرایط بحرانی جنگ، بنا را بر مدار او همراهی با یکدیگر می‌گذارند تا از این پیچ سخت عبور کنند، ایجاد این اجماع ملی همان موضوعی است که می‌تواند توان نظامی ایران را در میدان تقویت کند. کشور‌های در حال جنگ زمانی می‌توانند با قوت با متجاوز مقابله کنند که صدایی یکپارچه در داخل کشور برای برخورد با متجاوز وجود داشته‌باشد، چندجندستار و چندصدایی در درون ملت‌ها، امری است که قدرت نظامی آن کشور را در مواجهه با دشمن کاهش می‌دهد و نهایتاً آن را وادار به عقب‌نشینی می‌کند اما اجماع ملی در درون کشور‌ها، این توانمندی و باور را به نیروهای نظامی می‌دهد که حتی با وجود طولانی وزمان‌دار شدن جنگ، از پشتوانه و یکپارچگی مردم برخوردارند.

استقلال ملی، هویت ایرانیان است

اهمیت بروز این تصویر از اجماع ملی در هشت روز گذشته زمانی بیشتر می‌شود که به این موضوع توجه کنیم که دشمنان ایران در سال‌های گذشته روی همین نقطه قوت جامعه ایرانی مبنی اتحاد ملت و دولت دست گذاشتند و روی گسل‌های میان مردم و نظام حکمرانی، ایستادند و تلاش کردند این شکاف‌ها را در میان مردم هم تقویت کنند تا شکست ایران، راحت‌تر باشد. نزدیک‌ترین نمونه این تلاش، ناآرامی‌های پاییز ۱۴۰۱ بود، اگر چه درباره‌یسترهای بروز این ناآرامی‌ها، حرف‌ها و تحلیل‌های زیادی وجود دارد، اما بسیاری از تحلیلگران اتفاقات ۱۴۰۱ را نقطه چندهاره شدن جامعه و عمیق شدن این شکاف‌های اجتماعی دانستند. پیش از آن و در سال‌های گذشته، این

آخر هفته‌ها برای کمک به مردم، سفرهایش رایگان است و رویدادهایی است که شباهت زیادی با ایران دهه ۴۰ دارد، این شباهت نشان می‌دهد علی‌رغم تلاش برای کمرنگ کردن علاقه به وطن و میهن‌دوستی و اجرای پروژه‌هایی برای خدشه وارد کردن به این ویژگی هویتی ایرانیان اما یکپارچگی و همراهی مردم در بروز بحران‌هایی مثل جنگ، ریشه در شاکله هویتی ایرانیان دارد و از آن‌ها جداشدنی نیست. ایران ۴۰۴ همان ایران سال ۶۰ است چون مردمانش بر مبنای همان اصول در مواجهه با جنگ عمل می‌کنند. یک سمت دیگر این اتحاد و همدلی، تجاوز دشمن صهیونیستی است. در هیچ برهه‌ای از تاریخ هیچ گروه از ایرانیان به صهیونیست‌ها روی خوش نشان ندادند و آن‌ها را محق ندانستند، همین اتفاق نظر نیز موجب شده جامعه ایرانی در منتهی‌الیه این اتحاد و همدلی قرار بگیرند.

ایرانی جدید بعد از جنگ با اسرائیل

تجاوز صهیونیست‌ها، برنامه‌های خودشان را هم به هم ریخته‌است موضوعی که علی‌نژاد، فاندبگیر آمریکایی‌ها به آن اعتراف کرد و گفت: «الانم نظامی اسرائیل، پروژه براندازی را حداقل ۲۰ سال عقب انداخت.» «این اعتراف در کنار نشانه‌های اجتماعی که از این همدلی دیده می‌شود، نشان می‌دهد، جامعه ایران، حالا بیش از همیشه فرصتی برای ترمیم شکاف‌های اجتماعی دارد، تمام اختلافات و خط‌کشی‌های سیاسی بی‌معنا شدند، اختلافات سلبیه‌ای و اعتقادی در مقابل تجاوز دشمن بلا موضوع شدند و یک «مای» واحد تحت عنوان ایران، آن‌ها را کنار هم قرار داده‌است و به قول دشمنان ایران، برنامه تجزیه و فروپاشی ایران را به شکست کشانده‌است. اینکه جنگ ایران تا چه زمانی طول خواهد کشید و این درگیری کوتاه خواهد بود یا بلند مدت موضوع دیگری است اما گزاره غیر قابل انکار این است که با پایان این جنگ با ایرانی نوبن مواجه خواهیم بود که مردمانش، همبستگی بیش از سال‌های ابتدایی شروع و پایان جنگ تحمیلی ۸ ساله خواهند داشت؛ چرا که این احساس با قدرتمندی و توانمندی در حوزه نظامی و توان دفاعی همراه خواهد شد، اما مهم‌تر از ایجاد آن، حفظ این وحدت، یکپارچگی، همدلی ملی و تعمیم آن به سطح مختلف به این بستگی دارد که بتوانیم، احساس ایجادشده در جامعه را در سال‌های آینده حفظ و تقویت کنیم و با کمک آن، شکاف‌های اجتماعی موجود در جامعه را بی‌معنی کنیم.